



Gören, C. (2025). Adana basınında antikomünizme dair haberler: 1946-1950. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 8(2), s. 221-236.

ADANA BASININDA ANTİKOMÜNİZME DAİR HABERLER: 1946-1950*

Cevdet GÖREN**

Öz: Komünizmin geçmişi Antik Yunan'a, Roma'ya, köleci toplumlara kadar dayanır. Başlangıçta ezilen sınıfların hak arayışını amaçlayan bir felsefe olarak ortaya çıkan komünizm, sanayi devrimiyle birlikte emek-sermaye çatışmasının yoğunluk kazanmasıyla bir felsefe olmaktan çıkarılıp ideoloji haline getirilmiştir. Das Kapital aslı eseriyle kapitalizmin eleştirisini yapıp komünizmi sistemleştiren Karl Marx, komünizmin öncelikle İngiltere gibi sanayileşmiş ve işçi sınıfının mevcut olduğu toplumlarda gerçekleşeceğini düşünürken, aksine komünizm ilk kez daha çok bir tarım toplumu olan Rusya'da 1917'de Ekim Devrimi ile gerçekleşmiştir. Komünizm, bir yaşam, üretim ve yönetim biçimi olarak alternatifini, antikomünizmi de beraberinde getirmiştir. Birbirinin zıddı bu iki düzen arasındaki savaş özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra Soğuk Savaş da beraberinde getirmiştir. Türkiye'de Osmanlı Devleti zamanında başlayıp Cumhuriyetle devam eden antikomünizm politikalar mevcuttur. Bu çalışma Türkiye'de komünizmle mücadelenin sistemli olarak başlatıldığı Soğuk Savaş döneminin başlarında Adana basınında antikomünizme dair haberlerin nasıl verildiğini incelemektedir. O dönem Adana basınında etkili olan Yeni Adana, Türk Sözü ve Demokrat gazeteleri incelenerek, bu gazetelerde antikomünizme dair haberler derlenmiştir. Bu nedenle çalışmada kullanılan Adana basını ya da gazeteler tabirinden sadece bu üç gazete kastedilmektedir. Çalışmada öncelikle gazetelere yansıyan siyasi nitelikteki davalar incelenmiş, ardından bireysel davalara geçilmiş, daha sonra gerek ülke çapında gerekse Adana'da komünizmi kınamak amaçlı yapılan protestolara yer verilmiştir. Bu haberler vasıtasıyla da Adana halkının komünizme tepkisi ve bu tepkinin nedenleri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adana, Yeni Adana, Demokratik, Türk Sözü, protesto mitingleri, dernekler

NEWS ON ANTI-COMMUNISM IN ADANA PRESS: 1946-1950

Abstract: The history of communism goes back to Ancient Greece, Rome and slave societies. Communism, which initially emerged as a philosophy aiming to seek the rights of the oppressed classes was transformed from a philosophy into an ideology with the intensification of the labour-capital conflict with the industrial revolution. While Karl Marx, who criticised capitalism and systematised communism with his work Das Kapital, thought that communism would be realised primarily in industrialised societies such as England where there was a working class, on the contrary of this thought, communism was first realised in Russia which was more of an agricultural society, with the October Revolution in 1917. Communism, as a way of life, production and administration brought along its alternative, anticommunism. The war between these two opposing orders brought about the Cold War, especially after World War II. In Turkey, there were anticommunism policies that started during the Ottoman Empire and continued with the Republic. This study analyses how

*Bu çalışma Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı'nda, Prof. Dr. Nevzat Topal danışmanlığında yapılan "Demokrat Parti Dönemindeki Gelişmelerin Adana Basınına Yansıması (1946 Seçimlerinden 1954 Seçimlerine Kadar) adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, cevdetgoren@hotmail.com

ORCID: 0009-0005-0300-0422

news on anticommunism was reported in the Adana press at the beginning of the Cold War period when the fight against communism was systematically initiated in Turkey. The newspapers ‘Yeni Adana’, ‘Türk Sözü’ and ‘Demokrat’, which were influential in the Adana press at the time, were analysed and compiled news on anticommunism in these newspapers. For this reason, the term Adana press or newspapers used in this study refers only to these three newspapers. The study first analysed the political trials reported in the newspapers, then moved on to individual trials, and then included the protests held both nationwide and in Adana to condemn communism. Through these news items, the reaction of the people of Adana to communism and the reasons for this reaction were tried to be analysed.

Keywords: Adana, New Adana, Democrat, Turkish Word, protest rallies, societies

Komünizm köken olarak Latince “communist” kelimesinden gelmekte olup, ortak, evrensel anlamlarına gelmektedir. Günümüzde özel mülkiyetin olmadığı, üretim ve tüketim unsurlarının toplum tarafından ortaklaşa kullanıldığı, sınıfsız bir toplum düzeni anlamındadır. Kökeni antik Yunan’a, dayansa da sistemleştirilmesi ve ideoloji haline getirilmesi 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. Sanayi devrimi ile ortaya çıkan emek sermaye çatışmasıyla bugünkü anlamını almıştır (Bahadır, 2025).

Türkiye’de Osmanlı’nın son zamanlarından başlatıp Cumhuriyetin kuruluşuyla da devam eden bir antikomünist politika mevcuttur. Zira Türkiye’de komünizm önce saltanat ve hilafeti, ardından da cumhuriyeti ortadan kaldıracak tehlikeli bir düşünce olarak algılanmış, bu nedenle de komünizm tehlikeli bir durumda gelmeden toplumdan sökülüp atılması gereken bir ur olarak görülmüştür. Bu düşünceyi savunanların da en ivedi şekilde toplumdan izole edilmesi gerektiğine inanılmıştır. Gerek Osmanlı Devleti gerekse Türkiye Cumhuriyeti döneminde anayasa, kanunlar, kararnameler, sansür ve yasaklar bu amaca yönelik devlet aygıtları olarak kullanılmıştır (Bulut, 2020, s. 62).

Komünizmi sistemleştiren Karl Marx, komünizmi işçi sınıfının mücadelesi olarak gördüğünden bu ideolojinin İngiltere gibi sanayi toplumlarında gerçekleşeceğine inansa da komünizmi ideoloji olmaktan çıkarıp devletin rejimi haline getiren Sovyet Rusya’dır. Bu nedenledir ki Türkiye’de antikomünizmin aynı zamanda Sovyet karşıtlığı olarak da kabul edilir. Geçmiş de hayli eskiye cumhuriyet öncesine dayanır. Buna rağmen Milli Mücadele içerisinde Sovyetler Birliği’nin Moskova Antlaşması ile Türkiye’yi tanıması, ardından başlattığı yardımlar ve diplomatik destek nedeniyle antikomünizm, 1940’lara kadar günlük siyasi söylemin ve propagandanın sürekli bir unsuru olmamıştır. Türkiye’nin II. Dünya Savaşı boyunca İngiltere’nin tüm baskılarına rağmen savaşa girmemesi de bu durumda etkili olmuştur. Fakat 7 Haziran 1945’te Rus Dışişleri Bakanı Molotof’un Türkiye’nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper’le yaptığı görüşmedeki söylemleri Türk dış politikasında köklü değişikliğin başlangıç noktalarından bir olmuştur. Görüşmede Molotof, Sarper’e hükümetinin, Türkiye ile Rusya arasından imzalanmış olan saldırmazlık antlaşmasını yenilemeyeceğini bildirdiği gibi Boğazların güvenliğinin kendi ülkesini de ilgilendirdiğini dile getirerek Boğazlardan üst istemiş, bununla yetinmemiş, Doğu Anadolu’daki bazı illerin Rus toprağı olduğunu iddia ederek ülkesine iadesini istemiştir (Armaoğlu, 1984, s. 426; Buldum, 2012, s. 20). Savaş sonrası yerini Batı’nın yanı olarak gören Türkiye, çok partili hayata geçmeyi ve ABD ile ittifak kurmayı amaçlamıştır. Bu zihniyet değişikliği Türkiye’de komünist ideoloji ile mücadelede de önemli bir dönüşümün başlangıcı olmuş, komünist hareketlere yönelik yoğun ve şiddetli takibat ve tahkikatlar başlatılmıştır. Özellikle 1940’lı yılların ikinci yarısından itibaren yoğunlaşan antikomünist mücadele Adana gazetelerinde de haber yapılmıştır. Bu haberlerin büyük bir kısmı siyasi nitelik taşıyan davalar iken az bir kısmı da kişisel nitelik taşımaktadır.

1. Siyasi Nitelik Taşıyan Davalar

Soğuk Savaş döneminin başlarında komünizmle mücadelede basına yansıyan en önemli davalardan biri Kenan Öner-Hasan Ali Yücel davasıdır. Dava 1944’teki İrkçılık-Turancılık davasının bir uzantısı olarak gelişmiştir. 1944’te milliyetçiliğin önde gelen isimleri yargılanmış,

1947’de de komünizm ve Köy Enstitüleri üzerinden dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile Demokrat Parti’nin İstanbul İl Başkanı Kenan Öner mahkemeleşmiştir. Dava konusuna gelince; Mareşal Fevzi Çakmak, Meclis’te yaşanan bir gerginlik üzerine Genelkurmay Başkanı olduğu dönemde komünizmle mücadele için yaptıklarını “Ben daha iş başında iken eski bir Milli Eğitim Bakanının bu faaliyetleri destekleyen hareketlerinden dolayı Hükümeti ikaz ettim. Kimse kulak asmadı” demiştir. Bu satırları okuyan Yücel, Çakmak’a bahsi geçen bakanın kendisi mi olduğunu ve hükümette kimi uyardığını sormuş fakat ondan cevap alamamıştır. Çakmak’ın suskunluğu devam ederken Kenan Öner, Yeni Sabah gazetesinde 11 Şubat 1947’de yayımladığı “Evet. O Maarif Vekili sizsiniz” başlıklı açık mektup yazmıştır (Gülmez-Yıldırım, 2021, s. 1422). Öner mektupta Hasan Ali Yücel’i Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı dönemde bakanlık yetkisini kullanarak, bilerek ya da bilmeyerek komünistleri korumakla ve bakanlığı komünist yuvası haline getirmekle itham etmiştir. Bu suçlama üzerine Yücel, hem Öner, hem de mektubun yayımlandığı Yeni Sabah gazetesi hakkında Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde neşriyat yoluyla hakaret davası açmıştır. Yücel bu dava yoluyla hem icraatlarını savunmak hem de kamu vicdanında aklanmayı amaçlamıştır. Dava Adana’da en çok Demokrat gazetesinde haber olmuştur. Bunun nedeni de söz konusu gazetenin DP’nin Adana’daki yayın organı olmasıdır.

Demokrat, 11 Mayıs 1947’de dava ile ilgili “Bir şahit dedi ki” başlıklı haberinde söz konusu şahidin “H. Ali Yücel yalnız komünistleri korumamış, komünizmi de himaye etmiştir” dediğini yazmış, ardından da Yücel’in koruduğunu iddia ettiği isimleri sıralamıştır. Şahidin himaye edildiğini söylediği isimler arasında en fazla DTCF’de görev yapan hocaların adı geçmiştir. Mahkemede o zamanlar topçu yüzbaşısı olan Alparslan Türkeş’ten Nihal Atsız’a kadar birçok isim tanık olarak dinlenmiş, ayrıca DTCF’li bazı öğrencilerin de tanıklığına başvurulmuştur (Öymen, 2002, s.568). Davayı takip eden gazete iki gün sonra “Öner-Yücel davasının üçüncü duruşması yapıldı” “Dinlenen bütün şahitler, Hasan Ali’nin komünistleri himaye ettiğini ifade ettiler” cümlesi ile gelişmeleri paylaşmıştır. “Yücel-Öner Davasına Dün Devam Olundu” başlığını atan 13 Mayıs tarihli Türk Sözü gazetesi de haberinde dinlenen tanıkların isimlerini vermiştir. Tanıklar ifadelerinde bazı sol görüşlü hocaların fakültelerde tutulmak suretiyle himaye edildiğini söylemiş ayrıca işkence yapıldığını görmediklerini fakat duyduklarını söylemişlerdir.

17 Nisan 1947’de başlayan davada on sekiz duruşma yapılmış ve dava 19 Kasım 1947’de karara bağlanmıştır. “Öner-Yücel Davası Karara Bağlandı” başlığını atan 20 Kasım tarihli Yeni Adana gazetesi haberin devamında “Kararda, Öner’in iddiaları ve isnatların doğruluğu kabul edildi” diye yazmıştır. Gazetenin yazdığına göre adliyenin bütün koridorlarını kararı dinlemek isteyen üniversite öğrencileri doldurmuş hatta adliyenin önü karşı kaldırıma kadar kalabalıkla dolmuştur. Mahkeme kararında Öner’in istinatlarının maddi delillerle sabit olduğuna karar verilmiş, başka bir ifade ile mahkeme Hasan Ali Yücel’in bakanlığı döneminde komünistleri koruduğuna ve komünist propagandası yaptığını hükmetmiştir. Yücel’in aleyhine olan kararı temziye getirmesinin ardından karar 22 Aralık 1949’da kesinleşmiştir. Çok sayıda hukuk fakültesi öğrencisinin de davayı takip etmesi duruşmanın toplumda uyandırdığı etkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü yaklaşık üç yıl süren dava Yücel’in açtığı bir hakaret davası olmaktan çıkmış, davada sanık Öner ve tanıkları Yücel’e sanki sanıkmiş gibi saldırmışlar, Yücel ise bu ırkçı ve antikomünist saldırılara karşı bir siyasal, hukuksal ve kültürel savaşımı tek başına göğüslemiştir (Ertuğrul, 2000, s. 3). Başka bir ifade ile davacı olan Yücel adeta sanık durumuna düşürülmüş ve dava eski Milli Eğitim Bakan’ının tüm icraatlarının tartışıldığı siyasi kavgaya dönüştürülmüştür. Kavgaın taraflarına bakıldığında esas hesaplaşmanın sola meyilli Kemalistlerle milliyetçi-muhafazakârlar arasındaki olduğu anlaşılmaktadır.

1947 yılında basına yansıyan önemli bir dava da tarihe “Hayrabolu Hadisesi” ya da “Hayrabolu Davası” olarak geçmiştir. Dava adını söz konusu şikâyetin geçtiği yerden almıştır.

Davanın konusuna gelince; 1946'daki genel seçimlerden hemen önce Hayrabolu Jandarma Komutanı olan Yüzbaşı Ali Erten, ilçedeki belediye bahçesinde İlçe Askerlik Şubesi Başkanı, Şube Kâtibi ve Halk Partili bir mensubun bulunduğu sohbette Demokrat Parti'yi, Celal Bayar'ı ve Mareşal Fevzi Çakmak'ı komünistlikle itham etmiştir. Ayrıca haklarında hakaret içeren sözler sarf etmiş, ayrıca onları Rus casusu olmakla ve ülkeye dört yüz Rus casusu sokmakla suçlamıştır (Cumhuriyet, 27 Şubat 1947). Bu suçlama üzerine de Bayar, adı geçen yüzbaşı hakkında hakaret davası açmıştır. Davanın ilk duruşması da 27 Şubat 1947'de görülmüştür. Ertesi günkü Demokrat, "Demokrat Partiyi komünistlikle itham edenler yargılanıyor" başlığını attığı haberde tanıkların ifadesine yer vermiştir. Tanıkların ifadesine göre Yüzbaşı Erten, Hayrabolu belediye bahçesinde birçok kimsenin bulunduğu bir ortamda "Bizimkiler devlet hazinesinden para alıyorlar, Demokrat Parti ise Rusların hazinesinden geçiniyor. Celal Bayar'ı ve Mareşali bugün elime geçirsem öldürürüm" demiştir. Demokrat, 17 Mayıs'ta suç isnat eden komutanın yargılanmasına devam edildiğini, dinlenen şahitlerin yüzbaşının ağır hakaretlerde bulunduğunu teyit ettiklerini yazmış, 27 Mayıs'ta ise "Hayrabolu Hadisesi" başlığı altında yüzbaşının yargılanmasına devam edildiğini yazmıştır. Gazete son olarak da 4 Haziran'da "DP'nin manevi şahsiyetine, Bayar ve Çakmak'a hakaret eden jandarma komutanı mahkûm oldu" başlığıyla haberi tamamlamıştır. Lüleburgaz Asliye Ceza Mahkemesi'nde tamamlanan yargılama sonucunda jandarma komutanı suçlu bulunmuş, toplamda 3 ay 11 gün hapis ve 30 lira para cezasına çarptırılmış fakat cezası ertelenmiştir. Ayrıca sanık davacılara 900 lira manevi tazminat ödemeye de mahkûm edilmiştir. Söz konusu dava ile ilgili olarak ne Yeni Adana'da ne de Türk Sözü gazetelerinde gerek yargılama, gerekse kararla ilgili herhangi bir haber ya da yoruma rastlanılmamıştır. Bunun nedenini de bu gazetelerin yayın politikalarında aramak gerekir. Zira bu iki gazete CHP yanlısı yayın politikası izlediklerinden davayı haber konusu olacak kadar önemli görmemişlerdir.

Demokrat gazetesi Hayrabolu davasının yanında aynı yıl benzer bir davayı daha gündem ve haber yapmıştır. Kamuoyunda "Celal Bayar-Sabri Aka Davası" olarak bilinen bu dava da içerik yönünden Hayrabolu davasına çok benzemektedir. Davanın nedeni gelince; 1946 yılı genel seçimleri öncesinde o zamanlar Yozgat Valisi olan Sabri Aka, askeri mahfillerde yapılan bir toplantıda Celal Bayar'ı ve Demokrat Parti'yi komünistlikle itham etmiş, ayrıca bu partiyi kuranların namussuz olduğu şeklinde sözler sarf etmiştir. Bu suçlamalar üzerine Bayar, Aka'ya karşı hakaret dava açmış, dava da Kırşehir görülmeye başlanmıştır. 22 Eylül 1946 tarihli Demokrat, "D. Partiye hakarete bulunan Yozgat Valisi adalet huzurunda" başlığıyla duruşmadaki gelişmeleri okurlarına duyurmuştur. Duruşmada Aka'nın vekili davanın bir parti davası olmayıp şahsi bir hakaret davası olduğunu ileri sürmüştür. Mahkeme başkanı olayın tanıklarından olan Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı'nın tanıklığına başvurmuş, tanık başkan da valinin bu sözleri sarf ettiğini teyit etmiştir.

Davanın sonucunu Yeni Adana, 1 Ocak 1947'de "Celal Bayar-Sabri Aka davası bitti. Demokrat Parti'yi komünistlikle itham eden Yozgat Valisi mahkûm oldu" şeklinde vermiştir. Aynı tarihli Demokrat, "Demokrat Parti'yi komünistler ve kızılıkla itham eden Sabri Aka, mahkûm oldu" başlığını kullanmış, ardından da verilen cezayı açıklanmıştır. Gazeteye göre Sabri Aka'nın suçu sabit görülmüş, 3 günlük hapis cezasıyla, 100 lira ağır para cezasına çarptırılmış ayrıca mahkeme masraflarını da ödemeye mahkûm edilmiştir.

2. Kişisel Yargılamalar

Yukarıda bahsedilen siyasi nitelikteki bu davalardan başka, kişisel nitelikli davalar da Adana basında yer almıştır. 25 Temmuz 1947 tarihli Yeni Adana "Osmaniye'de cereyan eden mühim bir dava" başlığını atmıştır. Haberin ayrıntısında Kadirli'den Hacı Ali Gökçel adlı bir gencin komünist propagandası yaptığı iddiasıyla yargılanmaya başlandığı yazmaktadır. Gazete sanığın etrafında toplanan gençlere yabancı ideoloji propagandası yapmakla suçlandığını ve Kadirli Asliye Ceza Mahkemesi'nde gizli duruşmayla yargılandığını yazmaktadır. Gazete 30

Ağustos'ta da "Osmaniye'de Mühim Dava" şeklinde bir öncekine benzer başlık atmış sanık gencin gizli yargılanmasına devam edildiğini yazmıştır. Haberin ayrıntısında da gazete muhabirinin sanık gençle aralarında geçen konuşmayı yayımlamıştır. Yeni Adana 17 Eylül 1947'de yargılama sonucunu haber yapmıştır. Gazetede yazdığına göre sanığın suçu sabit görülmüş ve genç üç ay hapisle cezalandırılmıştır. Gazete ayrıca kararın ilçede umumi bir sevinç yarattığını da yazmıştır. Demokrat'ta gencin üç ay ağır hapse mahkûm olduğunu yazmış, ardından da "suçlu karardan sonra gözyaşlarını tutamadı" cümlesi ile haberi sonlandırmıştır (Demokrat, 18 Eylül 1947).

Demokrat, 29 Ağustos 1947'de bir başka davayı haber yapmıştır. "Komünistlik propagandası yapmaktan sanık öğretmen" başlığı ile verdiği haberde Mersin'de görev yapan Süleyman Şahin Tan adlı bir Türkçe öğretmenin köylerde komünizm propagandası yaptığı suçlamasıyla ağır ceza mahkemesinde yargıldığını yazmıştır. Haberin devamında tanıklardan hemen hepsinin öğretmenin propaganda yaptıklarından haberdar olmadıkları şeklinde ifade verdiğini, gelecek duruşmada başka tanıkların dinlenmesinin muhtemel olduğunu belirtmiştir. Davanın sonucuyla ilgili olarak gazetelerde herhangi bir habere rastlanılmamıştır.

Adana basınına yansıyan antikomünizmle ilgili en önemli davalardan biri de Ankara Üniversitesi bünyesinde yaşanmıştır. Davanın konusu ise DTCF'deki kimi öğretim üyelerinin komünist propagandası yaptıkları gerekçesi ile yargılanmasıdır. Dava süreci DTCF Dekanı Enver Ziya Karal'ın 13 Aralık 1945'te Milli Eğitim Bakanlığı'na yazdığı raporla başlamıştır. Raporda fakültede görev yapan Niyazi Berkes, Behice Boran ve Ali Naili Boratav'ın, Zekeriya Sertel tarafından çıkarılan ve komünizmi öven yayınlar yapan "Görüşler" adlı dergide yazdıkları, bu durumun da ilmi düşünce ile uzlaşma kabul etmediği ifade edilmiştir. Ayrıca benzer şikâyet daha önce Yükseköğrenim Genel Müdürlüğü tarafından da yapılmıştır. Her iki raporda da adı geçen hocaların üniversitede kalmalarının sakıncalı olduğu belirtilmiştir. Şikâyetler üzerine Milli Eğitim Bakanlığı da hocaları fakültedeki görevlerinden alıp bakanlık emrine atamış, başka bir ifade ile pasif göreve getirmiştir. Bakanlığın bu tavrı üzerine hocalar da Danıştay'a yürütmenin durdurulması davası açmış, davada Danıştay hocaları haklı bulmuş ve görevlerine iade etmiştir. Danıştay'ın göreve iade kararı üzerine de Milli Eğitim Bakanlığı kapsamlı bir dosya ile Danıştay'ın kararına itiraz etmiştir. Hocaların Danıştay kararı ile fakültedeki görevlerine dönmelerini Yeni Adana, 13 Mart 1948'de "Sol temayüllü hocalar meselesi tazelendi" başlığıyla vermiştir. Hocaların üniversiteye geri döndüğünü duyan milliyetçi görüşteki öğrenciler olaylar çıkarmış; Boratav'ın konferans vereceği salonu basmış, Üniversite Rektörü Şevket Aziz Kansu'yu tehditle istifaya zorlamış, solcu olarak tanınan Türkiye Gençler Derneği şubesini basarak tahrip etmişlerdir. Bu olaylar üzerine 26 Aralık 1947'de toplanan üniversite senatosu üç hocanın soruşturma bitene kadar derslere girmemesine ve öğrencilerle iletişime geçmesinin engellenmesine karar vermiştir. Ardından adı geçen hocalar hakkında Ankara 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "görevi kötüye kullanma" suçlaması ile dava açılmıştır.

Şikâyet ve yargılama sürecine dair Adana basınındaki haberlere gelince; Türk Sözü, 7 Haziran 1947'deki "Üniversitede solculuk soruşturması" başlıklı haberinde, DTCF'de adı geçen hocalar hakkında üniversite senatosu tarafından yapılan soruşturmanın sona erdiğini, soruşturmaya dair hazırlanmakta olan raporun kısa zaman içinde Danıştay'a sunulacağını yazmıştır. Gazete 16 Haziran 1948'de ise hocaların yargılanmasını "Aşırı solcu hocaların duruşmasına başlandı. Sanıklar ithamları reddediyor" başlığı ile vermiştir. Dava iddianamesinde Niyazi Berkes, Behice Boran ve Pertev Naili Boratav'ın ders ve seminerlerinde komünizmi övmekle, sol görüşlü öğrencileri himaye ederken sağ görüşlü öğrencileri sınıfta bırakmakla, yine sağ görüşlü öğrencileri okulun sosyal etkinliklerine katılmaktan menetmekle suçlanmışlardır. Mahkemede hocalar bütün suçlamaları reddetmiştir. Türk Sözü, 22 Temmuz 1948'de "Aşırı Sol Temayüllü Hocaların Duruşması" başlıklı haberinde ise hocaların yargılanmasına bugün de devam edildiğini, dinlenen tanıkların sanıkların sol propagandası

yaptıklarını söylediklerini yazmıştır. Gazetede ki habere göre tanıklar, sanık hocaların gerek derslerinde gerekse konferanslarında kapitalizm, milliyetçilik ve mülkiyet hakkı konularında olumsuz konuşmalar yaptıklarını söylemişlerdir. Dinlenen tanıklardan olan Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Besim Kadırgan ise sanıklar için ellerinde komünizm propagandası yaptıklarına dair kesin delillerin bulunmadığını söylemiştir. Yargılama sonucunda Boratav aklanırken diğer iki hoca suçlu bulunmuş ve üç ay hapis cezasına mahkûm edildikleri gibi memuriyetten de men edilmişlerdir. Yapılan itiraz üzerine karar Yargıtay tarafından bozulmuş, sonuç olarak her üç hoca da beraat etmiştir. Buna rağmen Berkes kadro dışı bırakılmış, istifa etmek zorunda bırakılmıştır (Kutluer, 5, s. 507).

Yargıtay'ın bozma kararı sonrasında hocalardan kati olarak kurtulmak isteyen hükümet, konuyu yasa değişikliği yoluyla halletmeye karar vermiş ve 5 Temmuz 1948'de, TBMM'ye Ankara Üniversitesi'nin kuruluş ve kadrolarında değişiklik yapılmasını içeren bir kanun teklifi getirmiştir. Türk Sözü, hükümetin bu tavrı üzerine, "Dil fakültesindeki sol temayüllü üç hocanın kürsüleri kaldırılıyor" başlığıyla duyurduğu haberinde Meclis'in komünizmin gençlik ve millet arasında yayılma tehlikesi karşısında derin bir hassasiyet gösterdiğini yazmıştır (Türk Sözü, 7 Temmuz 1948). Gazete aynı haberinde Milli Eğitim Bakanı'nın "Milli duygularımızı sarsacak, cemiyetimizi tehlikeye sokacak muzir cereyanlara karşı hassas olacağım" şeklindeki demecine de yer vermiştir. TBMM'deki gelişmeleri Demokrat, 18 Mayıs 1947'de "Komünistler tasfiye edilecek" başlığı ile vermiş, haberin devamında "Milli Eğitim Komisyonu Dil-Tarih-Coğrafya fakültesindeki birkaç hocanın üniversite kadrosundan çıkarılması hususunda şiddetle ısrar ediyor" ifadesini kullanmıştır. Ayrıca memlekette, özellikle de devlet dairelerinde yürütülen komünist propagandalarını tahkik etmek amacıyla bir parlamento komitesinin kurulmasının olası olduğu da belirtilmiştir. Meclis'teki müzakereler sonucunda hocaların kürsülerinin kaldırılmasına karar verilmiştir. Kararın ardından Sertel Kanada'ya, Boratav Fransa'ya, giderken, Boran Türkiye'de kalarak siyasete atılmış, 1965'de Türkiye İşçi Partisi'nden Urfa Milletvekili seçilmiş, 1970'de de parti başkanlığına seçilmiştir.

Demokrat, DTCF'li hocaların yargılanmasından başka aynı fakülte de ki öğrencilerin de komünizm propagandasıyla yargılanmasını haber yapmıştır. Gazetenin 21 Ekim 1948 tarihli sayısında "Komünistler Mahkemede" başlığı atılmış, ardından da komünizm propagandası yapan DTCF'de Gençlik Derneği'ne mensup öğrencilerin duruşmasının yapıldığını yazmıştır.

3. Sıkıyönetimin Siyasete ve Basına Müdahalesi

Türkiye II. Dünya Savaşı'na girmemesine rağmen savaşın getirdiği olağanüstü koşullar nedeniyle 15 Mayıs 1940'da sıkıyönetim ilan etmiştir. İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale ve Kocaeli'ni kapsayan sıkıyönetim başlangıçta bir ay süreyle ilan edilse de görülen lüzum üzerine uygulama altı aylık sürelerle uzun süre devam ettirilmiştir. Sıkıyönetim gerek savaş içerisinde gerekse savaş sonrasında basın üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılmış, sıkıyönetim eliyle siyaset ve basın şekillendirilmeye, kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır. 1946'nın son günlerinde İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından dönemin sol görüşlü basınına ve yine sol görüşlü partilerine yapılan müdahaleye dair haberler Adana basınında yer almıştır.

17 Aralık 1946 tarihli Demokrat, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bazı siyasi partileri, gazete ve dergilerle, kimi sendika ve sivil toplu kuruluşlarının kapattığını yazmıştır. Gazete komutanlığın bu kararını "Sıkıyönetim Komutanlığı, Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile Türkiye Sosyalist Partisi, İstanbul Sendikalar Birliği ve İstanbul İşçi Kulübünün faaliyetlerine son verdi. Sendika, Ses, Nor Lor, Gün ve Dost gazete ve dergileri kapatıldı. Yarın gazetesi ile Büyük Doğu dergisi ve matbaaları dört ay müddetle kapatıldılar" şeklinde vermiştir. Demokrat bir gün sonra da kapatılan sendika, parti ve gazetelerin merkezleri ile çalışanlarının evlerinde yapılan aramalarda çok sayıda belgenin ele geçirildiğini, fakat ele geçirilen belgelerin içeriği hakkında bilgi edinilemediğini yazmıştır. Ayrıca gazeteye göre

aralarında Şefik Hüsnü Değmer, Aziz Nesin, Sabahattin Ali ve Yusuf Ahıskalı'nın bulunduğu 44 kişinin sorguya çekilmiştir (Çelik, 2020, s. 1403). “Solculara karşı takibat şiddetle devam ediyor” başlığı ile çıkan 20 Aralık 1946 tarihli Demokrat ise Sıkıyönetim Komutanlığı'nın solcu gazetelerin merkezlerini sıkıyönetim bölgesi dışına çıkararak faaliyetinde bulunmalarına izin vermediğini yazmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın kapatma kararını Demokrat'la birlikte aynı günkü Yeni Adana gazetesi de haber yapmıştır. “Solcularla Mücadele” başlığıyla verilen haber “Sıkıyönetim Komutanlığı, Türkiye Sosyalist ve İşçi Emekçi Partilerinin faaliyetlerine son verdi” şeklinde devam ettirilmiştir. Haberin ayrıntısında ise kapatılan partilerin liderlerinin tutuklandığı, parti merkez binalarında yapılan aramalarda birçok belgenin bulunduğu yazılmıştır. Gazete 20 Aralık'ta “Tahrikçilerle Mücadele” başlığını attığı haberde kapatılma kararı verilen partilerden şehrimizde sadece Emekçi ve Köylü Partisi'nin şubesinin bulunduğunu ve onunda kapatıldığını, ayrıca vilayetimize sürgün edilen ve emniyetçe tespit edilen komünistlerinde ifadelerinin alındığını yazmıştır.

Sıkıyönetim Komutanlığı'nın müdahalesi Türk Sözü'nde de haber yapılmıştır. “Solculara Karşı Şiddetli Tedbirler Alındı” manşetiyle çıkan 17 Aralık tarihli gazete, diğer gazetelerde olduğu gibi komutanlıkça haklarında kapatılma kararı verilen parti, gazete ve dergilerin adlarını yazdıktan sonra, Yarın Gazetesi ile Büyük Doğu dergisinin de dört ay süreyle kapatıldığını duyurmuştur. Türk Sözü ertesi günde kapatılan parti binalarında yapılan araştırmalarda bulunan birçok belgeye el konduğunu, ayrıca komünizm soruşturmasında sanık olan 44 kişinin tutuklandığını yazmıştır. Gazetede yazılanlara göre CHP Grubu, komutanlığın solcular hakkındaki kararını tasvip etmiştir. Türk Sözü konuyla 20 Aralık'ta yaptığı haberde Yeni Adana gazetesinde de yazdığı gibi Emekçi ve Köylü Partisi'nin Adana şubesinin kapatıldığını, parti mensubu ve yöneticilerin evlerinde yapılan aramada bulunan belgelere el konduğunu yazmıştır. Gazete konuyla ilgili yaptığı son haberde “Komünistler Hakkında” başlığını kullanmış, devamında da sıkıyönetim komutanlığını tahkikata devam ettiğini, bazı kimselerin bilgisine yeniden müracaat edildiğini yazmıştır (Türk Sözü, 25 Aralık 1946).

4. Komünizmi Kınamak ve Engellemek Amacıyla Yapılan Gösteriler ve Örgütlenmeler

Adana gazetelerinde gerek yükseköğrenim gençliğinin gerekse Adana gençliğin komünizme karşı örgütlenmesi, ayrıca komünizmi kınamak amacıyla yaptıkları eylemlere dair çok sayıda haber bulunmaktadır. Bu haberlerin ilki Yeni Adana'da, “*Ankara Üniversitelerinin komünistlere karşı gösterileri*” başlığıyla yer almış, haberde gösterilere katılan gençlerin sol eğilimli tavırlarıyla bilinen “*Marko Paşa*” “*24 Saat*” ve “*Hür*” adlı gazeteleri satıcılardan toplayarak parçaladıkları yazılmıştır (Yeni Adana, 7 Mart 1947). Aynı günkü Türk Sözü ise öğrencilerin protestosunu “*Gençliğin solculara karşı yeni tepkisi*” manşetiyle vermiştir. Habere “*BineYakın Üniversiteli Komünist Tahriklere Karşı Dün Ankara'da Bir Gösteri Yaptı*” diye devam etmiştir. Daha sonrada DTCF'nin konferans salonunda toplanan bine yakın öğrencinin önce komünist propaganda yaptıklarını söyledikleri hocaların üniversiteden atılmasını istediklerini ardından Ulus meydanında toplanan gençlerin komünist yanlısı yayınları ile bilinen “*Marko Paşa*” ve “*24 Saat*” adlı yayınları toplayıp yırttıklarını yazmıştır. Benzer bir protesto haberi de 20 Nisan 1947 tarihli Demokrat'ta “*İzmir'de komünizm aleyhtarı nümayişler*” manşetiyle yer almıştır. Gazete haberinde lise ve ticaret okulu öğrencilerinin komünist propagandası yapan gazeteleri toplayarak yaktıklarını yazmıştır. Habere göre kolluk kuvvetleri olaya müdahale etmemiş, göstericiler eylemlerinin ardından küçük gruplar halinde dağılmıştır. İzmir'le ilgili Yeni Adana'da 2 Eylül 1947'de “*Gaflet uykusundan uyanalım*” başlığıyla verilen bir başka haberde İzmir Fuarı'nın bir kapısına Rus bayrağının çekildiği yazılmış, ayrıca gerek Halkevi sinemalarında gerekse diğer sinemalarda Rus filmlerinin oynatılmasına karşı çıkılmış, bu yanlışların sonu nereye varacak diye sorulmuştur. Gazete

İzmir’le ilgili 1 Ekim 1947 tarihli bir başka haberinde de “İzmir’de üç Komünist Uşağının Küstahlığı” başlığını kullanılmış, bir Polonya gemisinde çalışan üç tayfanın Türklüğe hakaretten dolayı gözaltına alındığını bildirilmiştir.

Türk Sözü gazetesi üniversite gençliğinin bu protestosundan sonra solcu partiler ve solcu yayınlarla ilgili bir değerlendirme yazısı kaleme almıştır. Gazetede 30 Ocak 1947’de “Yurttaki Kızıl Faaliyetlerin İçyüzü Açıldı” başlığıyla yayımlanan değerlendirmeye göre “Solcu partiler gerçekte, komünist fikirler yaymak için kurulmuşlardır.” Yine gazeteye göre; bu tarz partiler cemiyetimizin her köşesine girmeye çalışmış, memlekette huzursuzluk çıkartmak için gayret sarf etmişlerdir. Gazete ertesi günde başlığını “Gizli komünist tahrikleri her yerde nefret uyandırdı” diye atmış, İşçileri Bakanı Şükrü Sökmener’in komünist faaliyetler demokrasi adı altında yapılmaktadır şeklindeki demecine yer vermiştir.

Gazetelerde 1947 yılının son günlerinde yine komünizme karşı yapılan gösterilere dair haberler yer almıştır. 28 Aralık tarihli Türk Sözü, “Gençlik komünizmden nefret etmektedir” başlığıyla verdiği haberde Ankara’da 20 bin kişinin katılımıyla komünizmi lanetleyen büyük bir miting yapıldığını, mitinge katılan gençlerin ellerinde bayraklar, Atatürk’ün fotoğrafları ve “Kahrolsun komünistler” yazılı pankartların olduğunu, katılımcıların ayrıca komünizmi kınayan sloganlar attığını yazmaktadır. Gazetede yazdığına göre gençlik protestoyu Atatürk’ün Ankara’ya ayak basmasının yıl dönümüne denk getirerek protestoya özel bir anlam yüklemeye çalışmıştır. Ulus meydanından yola çıkan gençler protestolarını DTCF’nin salonlarına kadar taşımış, Üniversite Rektörü Şevket Aziz Kansu’nun odasını basarak rektörün istifaya zorlamışlardır. Ankara gençliğinin bu protestosu Yeni Adana’da da genişçe yer bulmuştur. Gazete “Ankara yüksek tahsil gençliği bu sabah komünizm aleyhine bir nümayiş yaptı” başlığıyla duyurduğu gösteride, binlerce gencin bir sel gibi akıp, DTCF’yi işgal ettiğini, gençlerin “Rektör istifa etsin, komünist öğretmen istemiyoruz, kahrolsun komünistler” sloganlarını attığını yazmıştır. Gazete gençlerin amaçlarına ulaştığını, mitingin ardından rektör ve solcu öğretmenlerin istifa ettiği, rektörün öğrenciler tarafından fakülte binasından çıkarıldığı yazmıştır. Türk Sözü ve Yeni Adana gazeteleri Ankara ve İstanbul’daki protestolardan sonra son olarak 30 Aralık 1947’de, Çukurova gençliğinin de komünizmi protesto etmek için miting düzenlemek istediği ve izin için vilayet makamına müracaat ettiği haberini vermiştir. Gazeteler Adana gençliğinin bu çabasını Türk gençliğinin bir bütün halinde komünizmle mücadeleye girmesi olarak değerlendirmişlerdir.

Adana gazetelerinde Türk gençliğinin komünizmi protestosuna dair haberler 1948 yılında devam etmiştir. 27 Ocak 1948’de Türk Sözü, “Komünizme karşı gençliğin nefreti” manşetiyle çıkmış, İzmir ve Urfa’da heyecanlı mitingler yapan gençlerin komünizmi lanetlediklerini, komünizm ne şekilde gözükürse gözüksün ezilmesinin vatan görevi olduğunu fikrinde ittifak ettiklerini yazmıştır. Demokrat gazetesi 26 Aralık 1948’de bir başka protestoyu haber yapmıştır. Gazete haberinde “Türk gençliği dün komünizmi telin etti, dün Ankara’da binlerce üniversiteli genç kızıl emperyalizmi lanetledi” ifadesine yer vermiştir. Aynı protestoyu Türk Sözü, “Türk gençliğinin asil heyecanı” başlığıyla vermiş, haberini “Atatürk gençliği komünizmi ve zulmü bir daha tel’in ve takbih ettiler. Miting büyük bir sükûn, intizam ve vekar içinde geçti” ifadesiyle tamamlamıştır (Türk Sözü, 26 Aralık 1948).

Yeni Adana, Türk Sözü ve Demokrat gazeteleri, 17 Şubat 1949 tarihli sayılarında Adana’da yapılan protestoyu haber yapmışlardır. Yeni Adana, “Gençliğin dünkü mitingi” başlığını taşıyan haberinde “Moskova radyosunun Erkek Lisesi hakkındaki maksatlı yayını gençlerin nefretiyle karşılandı” ifadesinden sonra gençlerin Atatürk büstü ve gazeteler önünde coşkun tezahürat yaptıkları bildirmiştir. Aynı günkü Demokrat ise protestoyu “Türk gençliği ayaktadır. Memleketimizden Moskova’ya yalan haberler yazan köpeklerle Türklük şerefini vermeyeceğiz” başlığıyla vermiştir. Haberde ayrıca gençlerin Adana’da yayın yapan tüm gazetelerin matbaalarını ziyaret ederek önlerinde komünizm aleyhine slogan attıkları yazılmıştır. “Adana gençliğinin heyecanı” başlığını atan Türk sözü ise, Çukurova gençliğinin

Moskova radyosunun saçmalıklarına cevap verdiğini, miting tertip eden gençlerin gazetenin bürosuna gelerek heyecanlı tezahüratta bulunduklarını yazmıştır.

Adana gazetelerinde adeta ortak olarak verilen haberinin nedenine gelince; Protestolardan yaklaşık bir hafta kadar önce Moskova radyosunda Adana Erkek Lisesi öğrencilerinin grev yaptıklarına dair bir haber yayınlanmıştır. Haberin amacı da komünist fikirlerin Türk gençliği arasında yayıldığı izlenimini uyandırmaktır. Bu yalan haber üzerine okul öğrencileri hem haberi yapan Moskova radyosunu hem de komünizmi protestoya karar vermiştir. Başlangıçta okul öğrencilerinin katılımıyla başlayan protesto kısa zamanda Adana gençlerinin katılımı ile devasa bir mitinge dönüşmüştür. Yukarıda ifade edildiği gibi protestoya katılan öğrenciler Adana’da yayın yapan gazetelerin idarehane ve matbaalarını ziyaret ederek önlerinde gösterilerini yapmış, slogan atmıştır.

Adana gazetelerinde komünizmi kınayan mitinglere dair haberler sadece öğrenci protestolarına ait iken 1949 yılının mart ayında bu kez komünizme karşı işçi mitinglerinin haberi yer almıştır. Antikomünizmin yükselişe geçtiği bu dönemde Çukurova Komünizmle Savaş Derneği, işçi sınıfı içerisinde de antikomünist propaganda yürütmeyi başarmıştır. Cemiyetin desteği ve organizasyonu sayesinde Sümerbank ve Milli Mensucat fabrikası çalışanlarının yoğun katılımıyla büyük bir komünizmi protesto mitingi düzenlenmiştir. 31 Mart 1949’da Yeni Adana, “*Adana işçisi dün bir miting yaptı*” başlığıyla duyurduğu haberde, işçilerden başka halkında katıldığı mitingde komünizmin nefretle kınandığını yazmıştır. Habere göre Sümerbank önünde başlayan yürüyüş belediye önünde bitirilmiş, gösteriye katılanlar ellerinde bayrak ve Atatürk posterleriyle komünizmi kınayan pankartlar taşımıştır. İşçiler adına konuşan Hüseyin Şallı adlı işçi “*Türk işçisinin komünizm karşısında sarsılmaz bir kale olduğunu*” belirtmiştir. İşçilerinin protestosunu aynı tarihte Türk Sözü, “*Adana işçileri dün komünizmi lanetleyen büyük bir miting yaptılar*” şeklinde vermiştir. Gazeteye göre baştan sona heyecanlı geçen mitingde işçiler Kemalizm’e olan inançlarını dile getirirken, komünizme olan nefretlerini bir kez daha tekrarlamıştır. İşçilerin komünizmi protestosunu “*Türk işçisi dün kükredi*” başlığıyla veren Demokrat ise, Türk işçisinin bölücü hezeyanlara karşı daima ayakta ve dimdik olduğunu yazdıktan sonra caddeleri dolduran binlerce işçinin komünizmi lanetlerken “*Yaşasın Kemalizm*” nidalarının caddeleri çınlattığını yazmıştır (Demokrat, 31 Mart 1949). Yeni Adana, Adana işçisinin mitinglerinden sonra, 29 Nisan 1949’da bu kez Adana’nın Kadirli ilçesinde bir mitingin düzenlendiği haberini vermiştir. “*Kadirli tarihi bir gün yaşadı*” başlığı ile duyurulan mitinge gazetenin yazdığına göre binlerce kişi katılmış, katılımcılar sloganlarla komünizmi protesto etmiştir. Gazetenin yazdığına göre CHP binası önünde toplanan kalabalığın heyecanı parti adına Dr. Hakkı Sayman’ın yaptığı konuşmayla daha da artmıştır.

Kadirli ve Adana’da cereyan eden bu son protestoların sebebine gelince; birinci sebep Düziçi Köy Enstitüsü’nde yaşanan bayrak skandalıdır. Okulun büyük bayraklarından biri yerinden alınıp parçalara ayrılmış, parçaların üzerine de Rus bayrağında yer alan ve komünizmin evrensel sembolü haline gelen orak çekiç işlenmiştir. Yapılan tahkikat, eylemi, okul idaresinden memnun olmayan bir grup öğrencinin idareyi zora sokmak amacıyla yaptığını ortaya çıkarsa da olay büyük tepkiye neden olmuştur. Tahkikatın sonucunda bazı öğretmenler işten atılmış, iki öğretmen, 9 öğrenci ve bir usta da hapis cezası almıştır.

Diğer sebebe gelince; o da Adana Ticaret Lisesi’nde yaşanmıştır. Olay, Yeni Adana’da 16 Nisan 1949’da “*Ticaret Lisesi’ne atılan beyannameler*” Demokrat’ın ertesi günkü sayısında ise “*Kızıl propaganda*” manşetleriyle duyulmuştur. Olayın mahiyetine gelince; aslen Giritli olan onuncu sınıf talebesi Ali Doğan adlı bir öğrenci yırttığı defter yapraklarının üzerine komünizmi öven sloganlar yazmış ve bunları okulun gözle görülür değişik yerlerine asmıştır. Olay Türk Sözü’nde “*Adana Ticaret Lisesinde ele geçen komünist beyannameleri*” başlığıyla verilmiştir. Gazeteye göre hadise delilleri ile birlikte savcılığa intikal etmiş, savcılık söz konusu öğrencinin evinde yaptığı aramada yasadışı birçok belge ve kitap bulmuştur. Gerek Adana Ticaret Lisesi’nde yaşanan bu olay, gerekse Düziçi Köy Enstitüsü’nde yaşanan bayrak skandalı

Adana halkının hassasiyetine dokunmuş, komünizmi lanetleme mitinglerine sebep olmuştur. Yeni Adana “*Alifakıllı köyünde bir komünist yakalandı*” başlıklı haberinde ise aslen Vanlı olan Aziz adlı bir gencin köydeki kütüphaneye giderek bozguncu propagandalarla gençleri ve köylüleri zehirlemeye çalıştığı, durumu fark eden gençlerin de şahsı yakalayıp adliyeye teslim ettiği yazmaktadır (Yeni Adana, 18 Temmuz 1949).

1950 yılına gelince Demokrat, tarafından yapılan ve 30 Ağustos tarihini taşıyan ilk haber “*Adana gençliği bugün komünizmi tel’in edecek*” başlığını taşımaktadır. Mitingin nedenine gelince; Türkiye’nin Birleşmiş Milletler barış gücü olarak Kore’ye asker göndermesi kararı, sol görüşlü cenahta tepkiyle karşılanınca Adana gençliği de hükümetin savaşa katılma kararını desteklemek için gösteri yapma kararı almıştır. Gazete diğer günde “*Adana gençliğinin dün yaptığı miting*” başlıklı haberinde, yapılan gösterinin Türk Milletine yakışır şekilde cereyan ettiğini, binlerce Adanalının katıldığı toplantıda komünizmin şiddetle tel’in edildiğini yazmıştır. Konuyla ilgili ve 9 Eylül 1950 tarihli haberinde Demokrat, “*Komünist hocalar vazifeden alındı*” başlıklı haberinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından komünist propaganda yaptıkları gerekçesiyle aralarında Köy Enstitüleri kurucusu İsmail Hakkı Tonguç’un da bulunduğu dokuz öğretmenin görevden alındığını bildirmiştir.

Türkiye’de antikomünizm hareketlerinde bir yandan miting ve protestolar yapılırken diğer yandan da mücadeleyi daha bilinçli ve sistemli hale getirmek amacıyla örgütlenmeye çalışılmıştır. Bu örgütlenmenin başını da özellikle Ankara ve İstanbul’daki yükseköğrenim öğrencileri çekmiştir. Komünizme karşı örgütlenme girişimleri bu şehirlerden sonra Adana’da devam etmiş ve yerel basının önemli haber konularından biri olmuştur. Türk Sözü’nün 28 Mayıs 1948 tarihli sayısında “*Komünizmle mücadele cemiyeti kuruldu*” haberi yer almıştır. Habere göre İstanbul’da kurulan cemiyet yayınladığı bir bildiriyle halkı komünizme karşı uyanık olmaya çağırmıştır. Türk Sözü bu haberden kısa zaman sonra Adana’da da bir cemiyetin kurulduğunu yazmıştır. Gazetenin haberine göre cemiyet halkevinde yapılacak törenle açılacak, Remzi Oğuz Arık’ın yapacağı komünizm hakkındaki konuşmadan sonra katılımcılar Atatürk anıtına çelenk koyacaklardır (Türk Sözü, 13 Haziran 1948).

Bu haberlerden başka Türk Sözü, 1947 yılının aralık ayında gençliğin komünizmle mücadele amacıyla örgütlenmesini konu alan bir dizi haber yapmıştır. 12 Aralık’ta “*Gençlik komünizmler mücadele edecektir*” manşetiyle başlayan seride Türk Talebe Birliği Hukuk Derneği’nin yayınladığı tebliğe yer verilmiştir. Bir gün sonra “*Komünizmle savaş*” başlığıyla devam eden haberde Hukuk Derneği Başkanı’nın “*Bu yolda mücadeleye katılmak, artık Türk gençleri için bir zaruret olmuştur*” sözüne yer verilmiştir. Gazetenin yazdığına göre Talebe Birliği tarafından yayınlanan beyanname üniversite muhitinde büyük ilgiyle karşılanmış ve hemen bütün üniversiteli gençler tarafından tasvip edilmiştir. Gazete 14 Aralık’ta ise bu kez Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği’nin “*Hedefimiz vatan için yaşamak, gerektiğinde ölmektir*” şeklindeki demecini “*Komünizm her belirlenen yerde derhal ezilmeli*” başlığı altında vermiştir. “*Komünizme karşı milli cephe kuruldu*” başlığını taşıyan haberde ise Milli Türk Talebe Birliği’nin yeni bir toplantı yaptığı ve basını komünizmle mücadelede yerini almaya davet ettiği yazmaktadır (Türk Sözü, 16 Aralık 1947). Ardından gelen haberde ise “*Kızıl faşizme karşı kurulan milli cephe*” başlığı kullanılmış, Ziraat Fakültesi ile Gazi Eğitim Enstitüsü öğrenci derneklerinin de komünizme karşı oluşturulan ulusal öğrenci ittifakına dâhil oldukları “*çok yerinde bir karar*” olarak değerlendirilmiştir. Türk Sözü, son olarak 23 Aralık’ta “*Gençliğin komünizmle savaşı tam bir iman halindedir*” başlığıyla komünizme karşı örgütlenme konusundaki haber serisini tamamlamıştır.

1950 yılına gelindiğinde Adana gazetelerinde bu kez Kore Harbi en önemli haber konularından biri olmuştur. Gazetelerin haberleri sunuşları incelendiğinde harbin Güney Kore’ye yardım etmekten çok komünist güçlere karşı yapılmakta olan mücadele olarak sunulduğu görülmektedir. Savaşta Kuzey Kore ve Çin kuvvetlerinden bahsedilirken genelde komünizm çağrıştıran “*kızıllar*” tabiri kullanılmış, dolayısıyla da savaş Türkler için komünizme

karşı yapılan bir savaş olarak yansıtılmıştır. Sadece Adana değil, genel olarak Türk basınında Kore Savaşı'nın genel vurgusu komünizmdir. Bu savaşla birlikte Türk basınında büyük bir komünist düşmanlığı kampanyasının başlatılmış, Türkiye'nin Kore topraklarında Kuzey Kore ve Çin'le değil de komünizmle savaştığı algısı yaratılmıştır (Aydınlı, 2021, s. 147). Adana gazetelerine bakıldığında 30 Ocak 1951 tarihli Demokrat, Kore Savaşı'nı anlatırken *“Komünistlere süngümüzü bir kez daha tattırmayı arzu etmekteyiz”* diye yazmış, 19 Kasım tarihli Demokrat da *“kızıl çeteler imha edildi”* başlığını kullanmıştır. Benzer şekilde Yeni Adana'da 2 Şubat 1951'de *“Şimşek gibi parlayan Türk süngüleri kızılların hücumlarını defetti”* derken 14 Kasım tarihli Yeni Adana ise *“komünist kuvvetler tamamen geri çekiliyor”* ifadesini kullanmıştır.

Türk tugayının Kore'de gösterdiği destansı direniş Adana halkı tarafından da takdirle karşılanmış, bu nedenle şehirde bir dizi anma ve kutlama etkinlikleri düzenlenmiştir. Yalnız gazetelerin satır araları dikkatlice okunduğunda yukarıda bahsedildiği gibi sevincin zaferden çok, zaferin komünistlere karşı kazanılmış olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Öyle ki Adana halkından bu savaşa katılmak isteyen çok sayıda gönüllü ilgili makamlara başvurmuştur. Yeni Adana, 1 Aralık'ta yer alan habere göre Adana Kuvâyi Milliye Cemiyeti önünde toplanan Adanalı gençler Kore'de kahramanlık gösteren tugayımız lehine tezahürat yapmış, 2800 Adanalı Kore'ye gönüllü gitmek için Meclise başvurmuştur. Dört gün sonrasında ise *“Şehrimizden Kore'ye gitmek isteyenler”* başlığını atan gazete, toplu müracaatlardan başka bazı vatandaşların bireysel olarak cepheye gitmek için Milli Savunma Bakanlığı'na başvurduğunu, başvuranlar arasında kadınların da olduğunu yazmıştır. Ayrıca Yeni Adana'da yer alan bir başka habere göre Kore'de şehit olan askerlerimiz için şehirdeki bütün camilerde mevlüt okutulmuş, dualar edilmiş olup, pazar günü de İnönü meydanında miting yapılacaktır (Yeni Adana, 7 Aralık 1950; 9 Aralık 1950). Miting haberine aynı günkü Demokrat gazetesi de yer vermiştir. Gazete 10 Aralık'ta *“Adanalı Gençler”* başlıklı haberinde Adana gençliğinin düzenlediği büyük mitingin öğleden sonra İnönü meydanında yapılacağını yazmaktadır. Yeni Adana ise tam sayfa olarak ve kırmızı harflerle verdiği *“Adanalılar da Kore kahramanlarını andı”* başlıklı haberinde pazar günü İnönü meydanında toplanan binlerce kişinin şehitlerimizi ve kahramanlarımızı andığını, komünizmi ise tel'in ettiğini yazmıştır. Dönemin gazetelerinde benzeri haberleri sıkça görmek mümkündür.

5. Antikomünizme Dair Meclis'teki Çalışmalar ve Uluslararası Haberler

Antikomünizm genel manada soğuk savaşla başladığı için bu mücadelenin liderliğini de doğal olarak ABD yapmıştır. Dönemin Adana gazetelerinde bu konuda ABD kaynaklı çok sayıda habere yer verilmiştir. Haberler genel mahiyette iken az bir kısmı da doğrudan Türkiye'yi ilgilendirmektedir.

5 Nisan 1947 tarihli Yeni Adana, *“Demokrasi için yegâne tehlike komünizm”* başlığını attığı haberde bütün Amerika'da komünizm aleyhtarı bir havanın esmeye başladığı yazmıştır. Gazete haberinin devamında Başkan Truman'ın *“Sovyetleri şimdi durduramazsak onların Avrupa, Asya ve belki de Güney Amerika üzerinde genişlemesi gayri kabili içtinaptır”* şeklindeki komünizmle neden mücadele edilmesi gerektiğine dair demecine yer vermiştir. Bu konuda Demokrat'ta yer alan habere ise *“Komünizmle ölüm kalım savası”* başlığı kullanılmış, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın antikomünizmin esaslarını belirleyen gizli ve çok önemli bir rapor hazırladığı yazılmıştır. Habere göre, raporda komünizme karşı mukavemet edebilmek için yardıma muhtaç ülkeler sıralanmış, 14 ülkenin yer aldığı listede Türkiye'ye de yer verilmiştir (Demokrat 9 Eylül 1947). Demokrat, *“Moskova'nın hülyaları iflâs edecektir”* başlıklı ve 24 Mart 1948 tarihli haberinde ise *“Türkiye yardım yapılsın yapılmasın son ferdine kadar komünizmle savaşıacak”* diye yazarak Türk halkının bu konudaki kararlılığını ortaya koymuştur. Türk Sözü de bu kararlılığı *“Türkiye tek başında da olsa komünizmle mücadele edecek”* başlığıyla vurgulamıştır. Gazete bu başlığı bir ABD'li vekilin sözlerine istinaden atmıştır. (Türk

Sözü, 24 Mart 1948). Yeni Adana ise ABD’li vekilin bu sözlerinden sonra “*Türkiye son ferdine kadar komünizmle savaşıacaktır*” ifadesini kullanmıştır. Demokrat ise “*Türkiye’nin Mevkii*” başlığını attığı 3 Mart 1949 tarihli haberinde Türk halkının komünizme karşı sonsuz antipati beslediğini yazmıştır. Demokrat’ta yer alan bir başka haberde de “*Komünizmle mücadele*” başlığı kullanılmış, ABD yönetiminin komünizmle mücadele amacıyla sadece ülkelere değil, gizli teşekküllere de yardım edeceği yazılmıştır. Yardımın özellikle Rus hâkimiyeti altındaki Polonya, Romanya, Macaristan, gibi ülkelerde faaliyet gösteren komünist karşıtı örgütleri desteklemeyi amaçladığı da haberin ayrıntısında verilmiştir (Demokrat, 10 Nisan 1948). ABD yönetiminin bu kararı 9 Nisan tarihli Yeni Adana’da “*Amerika komünizmle geniş ölçüde mücadele edecek*” şeklinde verilmiştir. Gazetede yazdığına göre ABD gerekirse kominforma karşı gizli bir teşkilat kuracak, ayrıca komünizm aleyhtarı teşekküllere maddi yardım yapacaktır.

Dönemin devlet yöneticileri de komünizmin yayılmasını önlemek amacıyla gerek TBMM’de, gerekse kendi partileri içinde çalışmalar yapmıştır. 29 Ağustos 1947’de Yeni Adana yer alan Paris kaynaklı bir habere göre Türkiye komünizme karşı bir Akdeniz ittifakı kurulmasını teklif etmiştir. Bloğa şimdilik Türkiye, İtalya ve Yunanistan’ın katılmasının muhtemel olduğu, Fransa’nın katılmadığına yer verilmiştir. Bloğun kurulmasının Batılı devletler bloğundan daha faydalı olacağı da habere yorum olarak eklenmiştir. 23 Mart 1948 tarihli Yeni Adana, yardımla ilgili olarak, Amerikan yönetiminin Avrupa ve Türkiye’ye derhal yardıma başlaması gerektiğini, yardım olmasa bile Türkiye’nin son ferdine kadar komünizme karşı savaşıacağını yazmıştır.

Antikomünizm birçok kez iktidar partisi CHP’nin gündeminde de yer almış, bazen de Meclis kürsüsüne taşınmıştır. Türk Sözü 19 Mayıs 1948’de CHP Meclis grubunun milli birliği bozan yabancı propagandaları önlemek için tüm tedbirlerin alınmasını kararlaştırdığı ve bu amaçla on üç kişilik bir komisyon seçtiği haberi yer almaktadır. Yine parti meclisinin komünistlerin casus ve vatan haini suçlarından yargılanmasını amaçlayan bir tasarıyı hükümete sundukları haberi aynı gazetenin 23 Haziran 1948 tarihli sayısında yer almıştır. Yeni Adana ise “*Komünizm ve irtica ile mücadelenin esasları komisyonda tespit edildi*” başlığıyla verdiği haberde, memurlara dair kanuna eklenecek bir madde ile bu suçu işlediği sabit görülen memurların ilgili bakanın tasdiki ile meslekten çıkarılmasının mümkün olacağını yazmıştır. 15 Ocak 1948’de Yeni Adana “*Komünizme karşı hükümetin teminatı*” başlığını taşıyan haberinde başbakan yardımcısının Türkiye’de gizli komünist faaliyetlerin amansız bir şekilde takip edileceği kararlılığını teyit eden konuşmasına yer vermiştir. Aynı günkü Türk Sözü de başbakan yardımcısının bu teminatına dayanarak, “*Türkiye’de komünizm asla yer bulamaz*” başlığını atmıştır. Son olarak gazete bir milletvekilinin Veteriner Fakültesi’nde görüldüğünü iddia ettiği solculuk hareketi nedeniyle verdiği soru önergesi üzerine Tarım Bakanı’nın hadise üzerinde önemle durulduğu yanıtını haber yapmıştır.

Sonuç

Sanayi Devriminden sonra ortaya çıkan sosyalizm, kapitalizm, komünizm gibi ekonomik kavramlar zaman içerisinde siyasal rejimlere dönüşmüştür. Rusya’da 1917’de gerçekleşen Ekim Devrimi komünizmin dünyada yükselişinin ve popülerliğinin de başlangıcı olmuştur. Komünizmin popülerliğinin artması beraberinde antikomünizmin de yükselmeye başlamasına sebep olmuştur. Osmanlı’da bu fikirlerle ilk tanışanlar genelde gayrimüslimlerdir. Onlar Batı ile kurdukları ticari faaliyetler sayesinde Batı kaynaklı bu akımları daha erken ve daha yakından tanıma imkânına sahip olmuştur. Bu nedenle Osmanlı’da sosyalist örgütlenmeleri ilk başlatanlarda onlardır (Gök, 2022, s. 8).

Türkiye’de antikomünizm aynı zamanda Rus karşıtlığıdır. Fakat bu karşıtlık daha çok soğuk savaş döneminde başlayacaktır. Sovyetler Birliği’nin Ekim Devrimi’nden sonra savaştan çekilmesi, hatta savaş içerisinde Osmanlı’yı parçalamayı ve paylaşmayı amaçlayan gizli

antlaşmaları açıklaması Türkiye’de Sovyetlere karşı bir sempatinin uyanmaya başlamasına vesile olmuştur. Ardından Sovyetlerin Moskova Antlaşması ile TBMM’yi tanınması, Milli Mücadele’ye büyük miktarda silah, malzeme ve maddi yardım yapması bu sempatiyi daha da arttırmıştır. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı’na, hatta savaşın sonlarına kadar Türkiye’de istisnalar dışında çok baskın bir antikomünizm politikası izlenmemiştir.

Türkiye’de antikomünizm daha çok İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra belirgin hale gelmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri Türkiye’nin ABD’nin başını çektiği Batı bloğunda başka bir ifade ile kapitalist dünyada yer almak istemesidir. 1945 yılının yazında Rus Dışişleri Bakanı Molotof, Türkiye’nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper’le yaptığı görüşmede iki ülke arasında yapılmış olan bazı antlaşmaların gözden geçirilmesini istemiştir. Bu talep üzerine Rusların Türkiye’den toprak ve üst istediği iddiaları ortaya atılmış, bu iddialarla toplumda komünizmin Türkiye için gerçek bir tehdit olduğu algısı yaratılmaya çalışılmıştır. Bu anlayış Türkiye’de komünistlere karşı ağır bir baskı ve yıldırma politikası izlenmesine vesile edilmiştir (Örnek, 2022, s. 150). Bir diğer neden ise sınıf algısıdır. Halkçılık ilkesiyle Türkiye’de kaynaşmış bir toplum amaçlanmış, farklı kültürlerin, dinlerin, ırkların varlığı kabul edilse de Kemalist ideoloji her zaman sınıfların varlığına karşı çıkmıştır. Dolayısıyla komünizmin doğasında var olan sınıflar mücadelesi Türkiye’de komünizm karşıtlığının çıkış noktalarından biri olmuştur (Örnek, 2010, s. 21). Türkiye’de soğuk savaşın başlarından itibaren komünizm karşıtlığı partiler üstü bir devlet politikası haline getirilmiştir. İktidarlar değişse de bu politika değişmemiştir. Komünizm, çoğunluğu milliyetçi ve muhafazakâr olan dolayısıyla dini ve milli duyguları yüksek olan birey ve çevrelerde en büyük düşman olarak algılanmıştır (Çelik, 2020, s. 400). Bu nedenle Sovyetlere karşı Amerika’nın desteğini kazanmak için sola karşı başlatılan sert hareketler ülkemizde “*Komünizmle Savaş*” olarak isimlendirilmiştir.

Bu savaşın en önemli silahlarından biri tüm Türkiye’de olduğu gibi Adana’da basın olmuştur. Adana basını komünizmi “*milli birlik ve beraberliğimize sinsice taarruzda bulanan*” tehlike olarak yansıtmıştır (Türk Sözü, 30 Aralık 1947). Örneğin Türk Sözü gazetesi 13 Aralık 1947 tarihli sayısında, dünyada iki nizamın birbiriyle savaş halinde olduğunu, demokrasinin galip gelmesi durumunda dünyanın saadet ve feraha kavuşacağını, komünizmin galip gelmesi durumunda ise dünyayı açlık, sefalet ve ölümün beklediğini yazmıştır. Bir diğer gazete olan Yeni Adana ise komünizmi toprak bütünlüğümüze, milli ve manevi değerlerimize dışarıdan yapılan saldırı olarak tanımlamış, bu düşüncede olanları da “*uşak seviyesinde*” kimseler olarak tanımlamıştır (Yeni Adana, 30 Aralık 1947). Demokrat gazetesi ise Amerikan yardımı olsun olmasın Türkiye’nin son ferdine kadar komünizmle savaşacağını yazmıştır (Demokrat, 28 Mart 1948). Bu ve benzeri birçok haber ve yorumla basın toplumda komünist karşıtlığını tahrik etmiştir. Bu tahrikler daha çok gençler üzerinde etkili olmuş, Ankara ve İstanbul’daki yükseköğrenim gençliği ile onlardan etkilenen Adana gençliği bir yandan komünizmle mücadele amacıyla dernekler kurarken, diğer yandan da her fırsat ve sebepte komünizmi kınayan gösteri ve mitingler yapmıştır.

Kaynakça

- Armaoğlu, F. (1984). *20. yüzyılın siyasi tarihi 1914-1980* (2. Baskı). Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Aydınlı, E. (2021). *Türkiye’de Rus düşmanlığının Amerika ekseninde anti-komünizme evrimi ve komünizmle mücadele dernekleri* [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Buldum, A. (2012). *Türkiye’nin Filistin politikası (1946-1974)* [Yayımlanmamış yüksek lisan Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Bulut, E. Ç. (2020). İdeolojinin türk hukukuna yansıması: Komünizm örneği (1923-1960). *Akademik Bakış Dergisi*, 14 (27), 61-82.

- Çelik, A. (2020). *Soğuk Savaş başlarında Türkiye’de anti-komünizm etkisinde milliyetçilik ve din*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30 (1), 399-411.
- Ertuğrul, F. (2000). *Hasan Ali Yücel Kenan Öner davası özgürleşme yolunda unutulmuş bir durak* (2. Baskı). Güldiken Yayınları.
- Gök, E. (2022). *Türkiye’de Anti-Komünizm Pratiği ve McCarthycilik* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Gülmez, N., Yıldırım, A.C. (2021). Hasan Ali Yücel-Kenan Öner davasının Türk basınına yansımaları. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 8(4), 1422-1455.
- Kaynak, B. “Komünizm” ansiklopedi.tubitak.gov.tr (Erişim tarihi: 25 Şubat 2025).
- Kutluer, İ. “Niyazi Berkes” *DİA*, 5, 507-509.
- Merih, T. (2006). *Soğuk Savaş ve Türkiye*. Ebabil Yayınları.
- Örnek, C. (2010). *1950’li yıllarda ABD ile buluşma: antikomünizm, modernleşme ve maneviyatçılık* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Örnek, C. (2020). Türk Siyasi Tarihinde Antikomünizm. *Gelenek Dergisi*, 150.
- Öymen, A. (2002). *Bir dönem bir çocuk* (3. Baskı). Doğan Kitap.
- Sayar, A. G. “Hasan Ali Yücel” *DİA*, 44, 45-46.

Gazeteler

Cumhuriyet
Demokrat
Türk Sözü
Yeni Adana

Extended Summary

When considered as an economic system, communism is a system that is against private property and based on the commonality of all production and consumption elements. Communism, which was initially considered as a philosophy, perhaps a utopia, took on flesh and bones with the industrial revolution, and after the fall of the Tsarist regime in Russia in 1917, it was transformed from an idea into a regime. Since communism was first implemented in Russia, anticommunism was also regarded as anti-Russianism and Russophobia. Since Turkey is a neighbour of Russia, it is one of the countries closest to this danger and at the same time most exposed to it. When Russian ambitions from history are added to this, Turkey has always felt this danger at its side.

In Turkey, anticommunism gained importance especially after World War II. In the last year of the war, the Russian Foreign Minister, in a meeting with the Turkish Ambassador to Moscow, stated that the terms of the old treaties would not be extended, and then, claiming that the security of the Straits was also of concern to his country, he demanded a superiority over the straits. The Russian Minister also demanded the return of some eastern provinces. These demands of Russia led to the open emergence of Russophobia and therefore anticommunism in our country. Trying to protect itself against these demands, Turkey followed a pro-American and pro-European policy since the beginning of the Cold War and even participated in the Korean War in order to join NATO. From this period onwards, anti-communism was launched and a witch hunt was launched against individuals, newspapers and associations with communist ideas. Many people were tried with this accusation and many newspapers, magazines and even political parties were easily shut down under martial law without being tried with this accusation. Even Celal Bayar, the President of the Democratic Party, was accused of being a communist, being a Russian spy and receiving money from this country. Even Hasan Ali Yücel, who served as the Minister of National Education between 1938 and 1946, was accused of patronising communists and turning the ministry into a communist nest, and was found guilty in the court of law. In other words, Yücel's protection of communists was recognised by a court decision. One of the most important cases on this issue took place at Ankara University. Some DTCF professors were also accused of defending communist thought. This dispute between the university, the Ministry and the professors turned into a judicial battle, and although the judiciary found the professors to be right, in the end the government could only get rid of them by abolishing their positions with a new law enacted by using the weapon of law. During the trial, the students of the university were also involved in the case, and the students demonstrating in Ankara went so far as to raid the lectures of the professors and force the rector to resign. The protests that started in Ankara spread to Istanbul as well, and while the higher education students in this city held demonstrations condemning communism, they also established societies and aimed to make the fight against communism more conscious and systematic. In addition, students participating in the demonstrations raided the printing houses and administrations of leftist newspapers and magazines and burned the magazines and newspapers they collected. In addition to these developments, many people were tried in courts on communist charges. In this

period, the judiciary was used as a tool to destroy communism and to silence and intimidate those who held this view.

The student organisation in Ankara and Istanbul started in Adana in time, and the youth of Adana also established societies and held demonstrations to condemn communism. In time, workers also took their place in this organisation and they were also involved in the struggle against communism. Some incidents in Adana further increased the anger and reaction of the people of the city against communism. The tearing down of the Turkish flag at the Düziçi Village Institute and the embroidering of the hammer and sickle on the Russian flag, a student at the Trade High School leaving writings praising communism in different parts of the school, and the news on Moscow radio that the students of Adana Boys' High School were on strike were events that mobilised the youth and workers of Adana. So much so that even the Korean War was seen as a struggle against communism rather than a struggle against North Korea and China. So much so that many people, including women, who wanted to voluntarily participate in this war applied to the relevant authorities.

One of the biggest contributors to this reaction of the people of Adana was the local press. The newspapers Demokrat, Yeni Adana and Türk Sözü, which were published in Adana at the time, provoked the people against communism. For example, in its issue dated 13 December 1947, Türk Sözü newspaper wrote that two systems were at war with each other in the world, and if democracy prevailed, the world would be blissful and prosperous, whereas if communism prevailed, hunger, misery and death awaited the world. Another newspaper, Yeni Adana, in its issue dated 30 December 1947, defined communism as an external attack on our territorial integrity, national and spiritual values, and considered those who held this view as 'servile'. Yeni Adana dated 5 April 1947 carried the headline 'The only danger for democracy is communism', while the news in Demokrat was titled 'The life and death struggle with communism'. In the news article titled 'Moscow's dreams will be bankrupt' and dated 24 March 1948, Demokrat wrote: 'Turkey will fight communism to the last man, with or without aid', thus demonstrating the determination of the Turkish people on this issue. Apart from all these efforts, Turkey also endeavoured to establish international alliances against anticommunism.

In Turkey, anticommunism has always been seen as a supra-political state policy. Even though the governments changed, the anti-communist state policy never changed. Communism has always been known as the enmity of religion, state and sacredness, and therefore those who advocated this idea were seen as a tumour that had to be removed from society as soon as possible. While socialist views generally found favour among students and intellectuals in Turkey, anticommunism, on the contrary, found favour among the nationalist and conservative masses. This difference of opinion and understanding led to internal conflicts that divided the society in two and brought Turkey to the coups. One of the most important reasons for both the 1960 and 1980 coups in our country is shown as these conflicts. This mentality and policy, which started at the end of World War II, continued until the end of the Cold War in the 1990s. With the collapse of the Soviet Union and the collapse of communism as a system, anticommunism in Turkey came to an end.

